

RAZGOVOR – Marica Bodrožić, autorica zbirke priča »Tito je mrtav«, izvorno objavljene na njemačkom

KAD IZGUBITE JEZIK, POSTAJETE STRANAC

Ne osjećam veliku potrebu za nacionalnim određenjem, ali ponekad osjetim traženje u jeziku. Prije svega se pronalazim u njemačkom jeziku, ali i francuski mi je vrlo bitan, a malo po malo i hrvatski mi postaje važan, kaže Marica Bodrožić, koja je odrasla u Njemačkoj, a živi u Parizu

Marica Bodrožić simpatična je tridesetogodišnjakinja široka osmijeha, čija biografija započinje u dalmatinskom Zadvarju. S deset godina se seli k roditeljima u Njemačku, gdje studira slavistiku i kulturnu antropologiju. Prije dvije godine objavila je na njemačkom zbirku priča »Tito je mrtav« za koju je dobila vrlo pohvalne kritike i dvije nagrade. Hrvatskim je čitateljima nepoznata, što će se, vjerujemo, izmijeniti prijevodom njezine zbirke, koju je prošlog tjedna objavila Fraktura.

Marica Bodrožić u svojim pričama evocira dane djetinjstva u rodnoj sredini, začinjene seoskom mitologijom, a vrtloge sjećanja potiču stare fotografije, majčine ruke, susret sa školskom kolegicom... Autorica u Hrvatskoj boravi rijetko, a za našeg je zagrebačkog susreta rekla da bi to u budućnosti, pogotovo za ljetnih mjeseci, mogla nadoknaditi.

Traženje u jeziku

● Naslov Vaše zbirke »Tito je mrtav« mogao bi navesti na političke konotacije. Je li takav naslov poslužio kao mamac za inozemne čitatelje?

– Naslov je proizišao iz zapravo banalne činjenice; tako se zvala prva priča koju sam napisala. Započeti s tom pričom značilo je vratiti se u vrijeme koje je za dijete, što sam ja tada bila, očigledno bilo važno. Pišući sam došla do tog trenutka djetinjstva, a ujedno i političkog trenutka, koji je u biografiji pojedinca jednako privatna i globalna. Ta je priča samo početak zbirke koja se dalje razvija u poetičku sferu, koja je meni osobno puno važnija.

● Rodeni ste u Hrvatskoj, odrasli ste u Njemačkoj, živite u Parizu. Možete li odredi-

Marica Bodrožić: U književnost sam ušla s pjesmama
Foto: Vjesni/Tanja Šilipetar

ti nacionalnu pripadnost svoje književnosti i imate li uopće potrebu za takvim određenjem?

– Ne osjećam veliku potrebu za nacionalnim određenjem, ali ponekad osjetim traženje u jeziku. Prvenstveno se pronalazim u njemačkom jeziku, ali i francuski mi je vrlo bitan, a malo po malo i hrvatski mi postaje važan. Kada sam pisala »Tito je mrtav«, bila sam uvjerenja da ju pišem samo na njemačkom jeziku, dok mi je hrvatski prijevod pokazao da u njoj ima dosta vjetra iz prvog, hrvatskog jezika. Ipak, ne pomišljam na pisanje na hrvat-

skom jeziku, ali sam sigurna u postojanje energije koja se ne može zaboraviti i koja me možda čak vodi u jeziku.

● Jeste li se literarno formirali, među ostalima, i na hrvatskoj književnosti?

– Studirala sam slavistiku i Krležu mi je uvijek bio važan, ali mi je važniji od njega bio Danilo Kiš kojega sam, kao i sve pisce bivše Jugoslavije, čitala na njemačkom. Tek sada kada Krležu počinjem čitati na hrvatskom, uvidam koliko je to drugačije iskustvo. Ne uspijevam ga pročitati jer neprestano imam potrebu nešto zapisivati, dok mi je čitati ga na njemačkom bi-

lo jednako kao čitati Shakespearea ili Borgesa. Sada mi postaje specifično i obojeno podnebljem iz kojeg dolazi, ali i dalje mislim da je književnost u svom srcu energija koja ne mora biti definirana nacionalnom pripadnošću.

»Jednom garstbarbajer, uvijek garstbarbajer«

● U zbirci se bavite sudbinama garstbarbajera i općenito onih koji su izmješteni iz svoje domovine. Ti su likovi često nesretni u tuđini, što podcrtavate rečenicom »Jednom garstbarbajer, uvijek garstbarbajer«. Koliko ima istine u tome?

– Zanima me sudbina ljudi koji se kreću po svijetu bez tvrdog identiteta, bez nacionalne pripadnosti, bez nečeg što ih drži na jednome mjestu. U trenutku kada izgubite jezik i identitet, postajete stranac (gdje uopće čovjek nije stranac?) i u nekim sam pričama opisala tragičnu stranu toga. Jednako me fascinira i kada ta situacija iz nesretne prelazi u sretnu, ali još me čeka da i to opišem.

● Vaše je pismo vrlo poetsko, blisko poeziji. Pišete li pjesme?

– U književnost sam i ušla prvo s pjesmama, koje su prevedene na francuski i objavljivane u antologijama. Mislim da će me poezija uvijek pratiti i u prozi. Dok pišem, neprestano tražim balans između poetskog i onog što je manifestno jezik proze. To je traganje mala borba koja me dovede do sredine u kojoj proza uvijek »pjeva«, što objašnjavam upravo tim što dolazim iz drugog jezika u njemački. Možda zbog toga mogu bolje osjetiti koliko mentalitet i kultura svih prostora iz kojih čovjek dolazi i u kojima se kreće mogu prodati u jeziku.

Barbara Matejčić

ANIMIRANI FILM – Hommage Dušanu Vukotiću i retrospektiva Zagrebačke škole crtanog filma

»SUROGATOM« U SUSRET ANIMAFESTU

Uoči 16. svjetskog festivala animiranog filma, »Zagreb film« u Kinoteci održava retrospektivu Zagrebačke škole crtanog filma – od najnagrađivanijih do najnovijih ostvarenja

ZAGREB, 7. lipnja – Hommage Dušanu Vukotiću, velikanu hrvatskog animiranog filma, ovdječanom 1962. godine Oscarom za film »Surogat«, održat će se u utorak, 8. lipnja, u 13 sati u Knjižnici Marije Jurić Zagorke na Kravom mostu. Kao i petodnevna retrospektiva filmova Zagrebačke škole crtanog filma, što će se od utorka održavati u Kinoteci, i Hommage Dušanu Vukotiću uvod je u 16. svjetski festival animiranog filma koji će od 14. do 19. lipnja jamačno privući mnogobrojne ljubitelje animiranog filma.

»U susret Animafestu« naziv je retrospektive Zagrebačke škole crtanog filma u organizaciji »Zagreb filma«, a prikazat će se pet različitih

programa. U utorak od 21 sat u trajanju od 80-ak minuta prikazat će se osam najnagrađivanijih filmova Zagrebačke škole – od Vukotićeva »Surogata« i »Škole hodanja« Borivoja Dovnikovića do »Ribljeg oka« Joška Marušića i »Albuma« Krešimira Zimonića. Srijeda je, pak, namijenjena najboljim filmovima za djecu, a šest filmova predvodit će Vukotićeva »Krava na mjesecu«.

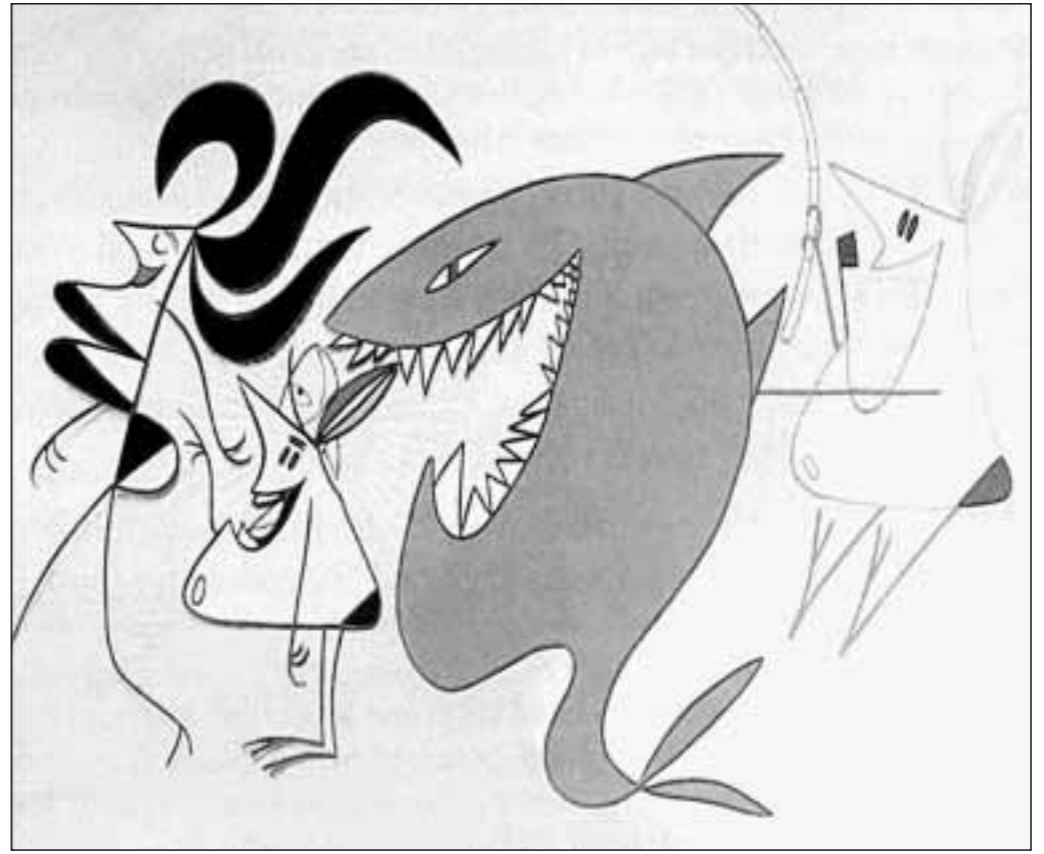
Program što će se održati u petak sastavljen je od najboljih filmova nove produkcije »Zagreb filma«, od 1996. do danas. »Mlađić s ružama« Magde Dulčić, »Ljubimac« Stiva Šinika te »Složeni predosjećaj« Dušana Gačića, i »Sub Rosa« Nikole i Katje Šimunić, neki su od filmova

koji će predstaviti tu noviju produkciju.

Projekcija što će se održati u subotu nazvana je »Dragulji Zagreb filma«. Sastavljajući popis najboljih animiranih filmova, nastalih u svijetu od 1908. do 1997., Giannalberto Bendazi – uz 76 filmova – uvrstio je čak osam filmova Zagrebačke škole. Među inim na popisu su filmovi »Inspektor se vraća kući« Vatroslava Mimice, »Možda Diogen« Nedeljka Dragića i »Mačka« Zlatka Boureka.

Završni, nedjeljni program nazvan je »Klasični Zagrebačke škole«, u kojem će se prikazati 10 filmova. Ulaz je slobodan, a sve projekcije održavat će se od 21 sat.

Božidar Trkulja

Oscarom nagrađen film Dušana Vukotića: Prizor iz »Surogata«

»Ars sacra« na likovnom studiju

ŠIROKI BRIJEG, 7. lipnja – Izložba »Križne postaje« studenata poslijediplomskog studija »Ars Sacra« Akademije likovnih umjetnosti na Širokom Brijegu Sveučilišta u Mostaru vrijedna je pozornosti iz više razloga. Već sama činjenica da ta mlada visokoškolska ustanova – Akademija likovnih umjetnosti – uspješno djeluje duže od pet godina u teškim i nezavidnim uvjetima, obvezuje na uvažavanje zalaganja profesora i svih ostalih djelatnika.

Nekoliko je puta naglašeno kako je upravo ta institucija i te kako dobrodošla u sklopu hrvatskoga Sveučilišta u Mostaru. Potreba za njom osjećala se godinama i govorilo se da je već krajnje vrijeme za povlačenje konkretnih poteza. Zahvaljujući zauzimanju širokobrijeških fratara, ta je institucija napokon utemeljena i djeluje po visokoškolskim standardima u tri klasične likovne discipline: kiparstvu, slikarstvu i grafici. Vode ih ugledni hrvatski umjetnici i dugogodišnji profesori zagrebačke Akademije likovnih umjetnosti Stipe Sikirica, Vasilije Josip Jordan i Miroslav Šutej.

Dobri rezultati širokobriješke Akademije ponukali su ih da iniciraju pokretanje toliko potrebnog poslijediplomskog studija sakralne provenijencije.

Program mu je izradio pročelnik studija Vasilije Josip Jordan u suradnji s mentorom studija Josipom Kajničem.

Studenti poslijediplomskog studija ove godine predstavili su se samostalnom izložbom slika o temi križnoga puta, jer kiparstvo i grafika nisu još programski koncipirani. Branimir Bartulović, Ivana Čavar, Martina Lončar, Josip Mijić, Silva Radić i Mario Sunjić prvi su studenti toga poslijediplomskog studija i njihovi će radovi biti trajno postavljeni u Crkvi Navještenja Gospodina Školskih sestara sv. Franje na Širokom Brijegu, ispunjavajući ne samo estetski interijer sakralnog objekta, već i smisao tog poslijediplomskog studija. M. B.

FILM – Počelo snimanje dokumentarca o spomeničkoj i kulturnoj baštini Splita

SPLIT OD ANTIKE DO DANAS

Split će dobiti filmski dokument koji će posvjedočiti o stanju spomeničke baštine, načinu obrade i obnove / U konačnici, film će obilovati i zanimljivim scenama rekonstrukcije pojedinih događaja iz tisućljetne povijesti Dioklecijanovog grada

SPLIT, 7. lipnja – U produkciji tvrtke Dokument film »Oblutak«, i uz financijsku pomoć Grada Splita te Ministarstva kulture, u Splitu je počelo snimanje serije dokumentarnih filmova o spomeničkoj i kulturnoj baštini toga grada, staroga 1700 godina. Scenarist i redatelj Nenad Glavan kaže da je riječ o filmu koji će se snimati pet godina, a pratit će sve važne restauratorske i konzervatorske radove u povijesnoj gradskoj jezgri, posebice u Dioklecijanovoj palači.

Split će tako dobiti vrijedan filmski dokument koji će posvjedočiti o stanju spomeničke baštine, načinu obrade i obnove, a bit će i dobra znanstveno-turistička reklama. Naime, film će u konačnici obilovati i zanimljivim scenama rekonstrukcije pojedinih događaja tijekom ti-

sućljetne povijesti Dioklecijanovog grada.

Film se snima u kombiniranoj tehnici 16 mm-filmomskom trakom i digitalnom kamerom, s kojom radi glavni snimatelj Andrija Pivčević uz asistenciju Ivana Plazovanje. Koncept snimanja i dokumentiranja radova, kaže Glavan, strukturiran je kroz tri razine.

– Prva je u tijeku, a riječ je o dokumentarističkom pristupu snimanja kroz koji na vjerodostojan način pratimo radove na obnovi spomenika. Nakon toga, usmjerit ćemo se na igrano-povijesne rekonstrukcije života u Dioklecijanovoj palači, počevši od antike do danas. U tom dijelu projekta bit će angažirani i glumci tako da materijal u konačnici bude kvalitetan. Treća razina odnosi se na neposredno televizijsko

snimanje restauratorskih zahvata, stručnih rasprava, dogovaranja, radanja novih ideja i slično – kazao je Glavan kojemu u projektu asistira Zoran Baković.

Prve klape dokumentarca pale su u Galeriji umjetnina gdje je otvorena izložba »Augusteuma, u selu Vidu blizu Metkovića godine 1995. Pivčevićeva kamera ovjekovječila je izložke koji su javnosti prezentirani nakon višegodišnjih konzervatorskih i restauratorskih radova, objavljenih u radionici splitskog Arheološkog muzeja.

U dokumentarcu će biti prikazana skupina od devet mramornih kipova što predstavlja tek polovicu kipova iz Augusteuma, koji je iznedrio dosad najbrojniju skupinu carskih kipova iz 1. stoljeća u svijetu. Nakon Galerije umjetnina, filmska ekipa uputila se na snimanje u Etnografski muzej koji se nedavno uselio u rekonstruiranu Crkvicu sv. Andrije unutar nekadašnjeg samostanskog kompleksa u Severovoj ulici, iza Katedrale sv. Dujma.

Redatelj Glavan ističe da je scenarij za prvi dio filma napisan, a ostatak će biti realiziran uz stručnu pomoć i suradnju splitskog Konzervatorskog odjela Ministarstva kulture. Glavan je inače poznat po kratkometražnom filmu »Iz mraka«, s kojim je na Venecijanskom bijenalu 2001. ušao među prvih pet, u kategoriji mladih redatelja do 25 godina. Autor je i srednjometražnog filma »Suglasje Ivana Meštrovića«, snimljenog u hrvatsko-talijanskoj koprodukciji.

Mira Jurković

Umjetničko propitivanje djetinjstva: Triptih Marija Kučere

IZLOŽBE – Fotografije Marija Kučere iz ciklusa »Djetinjstvo« u Kuli Lotrščak u Zagrebu

ŽIVOTNI POLOVI U TRIPTIHU

Deset crno-bijelih triptiha predstavljeno je u sklopu ciklusa brzih fotografskih izložaba »Snapshot/Brzo okidanje« / Lik dječaka (autorov sin) prezentira životne (ne)vrijednosti što mu ih, u auto/biografskom kontekstu i poput literarnog pripovjedača, određuje autor

Nikolina Vrekal

Autonomnost slike omogućava bogatstvo izražajnih sredstava što se nalaze i u središtu poetike fotografa Marija Kučere (1967.) čiji je ciklus »Djetinjstvo« predstavljen u zagrebačkoj Kuli Lotrščak u sklopu novoga ciklusa brzih fotografskih izložaba pod zajedničkim nazivom »Snapshot/Brzo okidanje«.

Riječ je o projektu Galerije Klovičevi dvori čija je namjera, nakon ciklusa velikih retrospektivnih izložbi (Braut, Posavec, Vesović) i u kustoskoj koncepciji Marine Viculin, predstaviti recentnu hrvatsku fotografiju ili »manje poznate fotografije poznatih autora«. Budući da je pogled »kratka i jedinstvena vizualna misao«, kako ističe Marina Viculin, trajanje izložbi će biti kratko, a predstaviti će se autori: Jadranka Merc, Darko Vukov Colić, Stanko Herceg, te svjetski fotografi Henri Cartier Bresson, i Dora Maar.

Iako se Mario Kučera naslovom svoga ciklusa referira na djetinjstvo, u središtu su njegova umjetničkog propitivanja kompleksni odnosi i vječna pitanja što ih je autor manifestirao na nekoliko formalnih i sadržajnih razni-

na, poigravajući se vremenom i njegovim akterima. Gledatelja kroz deset crno-bijelih fotografskih triptiha snimljenih prošle godine u Slavonском Brodu vodi lik dječaka (autorov sin) koji prezentira teme što mu ih, u auto/biografskom kontekstu i poput literarnog pripovjedača, dodjeljuje autor.

Iako u dobi koja mu ne omogućava jasnu klasifikaciju životnih polova, dječakova facijalna komunikacija korespondira s opozicijama što su, po ključu slike u slici, prikazana na slikovnicama koje ovaj mali presenter drži u rukama. U apostrofiranoj poruci o snazi vizualnoga, dijete/autor sintetizira osnovne životne (ne)vrijednosti koje su i sadržaji sli-kovnice, odnosno naslovi triptiha (prošlost-sadašnjost, život-smrt, istina-laž, bogatstvo-siromaštvo itd.).

Dok je dječakovo okruženje na prvim dvjema fotografijama iz triptiha eksterijer u kojemu on ozbiljno obavlja svoju funkciju, na posljednjoj se fotografiji ležerno opušta na trosjedu u dnevnoj sobi, unoseći duh slobode što je imanentno ranom i bezbrižnom životnom periodu. Ovom se relacijom uspostavlja tumačenje o opoziciji javnoga i privat-

noga, vanjskoga i unutarnjega. Odabirom prostora kao simbola, autor stavlja znak jednakosti između vanjske kategorije okruženja (atmosfera) s osobnim ili društvenim vrijednostima.

Unutar višeslojnosti što je implicira fotografska poetika Marija Kučere, nalazi se i kategorija vremena u kojoj se, na paralelnim kolosjecima, kreću prošlost i sadašnjost. Potonjoj je nositelj lik dječaka, a označitelji prošlosti su mjesto događanja (autorov rodni grad) i crno-bijela forma kao odjek starih obiteljskih albuma.

Odabrani fotografski ciklus ne ističe samo autora i njegov rad, nego se njime, gotovo ravnopravno, predstavlja i osoba što ih odabire. Tako je i na ovoj razini riječ o triptihu, kada se kao treći sudionik uključuje kustos koji subjektivnim glasom iznosi momente s onu stranu oka, a sve u cilju eksponiranja, kako je uvodni tekst u katalogu naslovlila njegova autorica, Marina Viculin.

I na kraju, triptih »Jaje – Kokoš« sintetizira vremensku, ali i životnu poantu o relativnosti što djecu zabavlja, a odraslima zadaje mentalne muke kada se nametne pitanje »što je bilo prije?«.

Filmska ekipa na terenu: Prvi kadrovi za dokumentarac o Splitu
Foto: Vjesnik/Danilo Pavletić